

PROTOKOLL

Møte i Den norsk- finske grensevassdragskommisjon 4.-6.9.2017, Kirkenes Norge

1. Åpning av møtet, registrering av deltakere, samt praktiske opplysninger

Møteleder Bente Christiansen åpnet møtet. Ordfører Rune Rafaelsen fra Sør-Varanger kommune ønsket alle velkomne til Kirkenes og kommunen.

Møtedeltakerne presenterte seg selv. Følgende medlemmer i kommisjonen var tilstede: finsk formann Timo Jokelainen (Lappland ELY-senter), varamedlem Mika Aikio (Utsjok), medlem Toini Sanila (Enare kommune) og varamedlem Outi Mähönen (Lappland ELY-senter). Norsk formann Bente Christiansen (Fylkesmannen i Finnmark), medlem Frank Ingilæ (Tana kommune), medlem Rune Rafaelsen (Sør-Varanger kommune), varamedlem Svein Somby (Karasjok kommune), varamedlem Karine Emanuelsen (Sør-Varanger kommune) og varamedlem Øyvind Walsø (Miljødirektoratet). Andre deltakerne listes i vedlegg 1.

2. Godkjenning av dagsorden med eventuelle forandringer

Sakslisten for møtet ble godkjent med et tillegg til punkt 9 - Orientering om endring i norsk lovverk for vannskuter.

3. Kommisjonens anbefalinger og konklusjoner fra 2016

Kommisjonens anbefalinger fra 2016 ble gjennomgått i korthet. Disse tas opp under respektive punkter på dagsorden.

1. Koordinering av vannforvaltning i norsk-finsk vannregion
2. Overvåking av laksebestandene i Tanavassdraget

Kommisjonen gav også en konklusjon i 2016 angående forslaget til ny overenskomst om fisket i Tanavassdraget mellom Norge og Finland.

4. TANAVASSDRAGET

4.1 Aktuelle saker i Tanavannområde: orienteringer ved kommunenes representanter

4.1.1 Orienteringer fra Utsjok kommune ved varamedlem Mika Aikio

- Kommisjonen er en god arena for samarbeid og informasjonsdeling over grensene.
- Status arealplaner for strandbygging: for tiden jobbes det med grunnvannsundersøkelser. Selve arealplanen skal igjen på offentlig ettersyn og høring i løpet av høsten, og så til godkjenning i kommunestyret til neste år. Arealplanen for Nuorgam tettsted er godkjent tidligere. Arealplanene for Karigasniemi og Utsjok kirkested er til gjennomgang. Det jobbes med å utvide vann og avløpsnettverket i Karigasniemi.

- Tana avtalen. Kommunen krever ny forhandling av Tana avtalen. Iht. artikkel 4 i avtalen skal lokale rettighetshavere bli tatt med i utarbeidelsen av forvaltningsplanen – ingen invitasjon er mottatt til dette arbeidet. Det samme gjelder arbeidet i overvåkingsgruppen – ingen invitasjon er mottatt til dette arbeidet heller.
- Vindkraft prosjekt på norsk side ved Levajok. Høyspentmastene er et forskrekkelig forslag for landskapet i Tanadalen. Planene burde sendes på høring og folkemøter burde avholdes.
- Pukkellaks: i 2017 invasjon i Tanaelva, over 40 pukkellaks er fanget på et fiskedøgn langt oppe i elva. Elva er åpen for denne introduserte arten – da fisket nå er stengt.
- Laks og sel: registrert mange skalder av sel på laks i år. Man ønsker informasjon om hva status for mengden sel er på norsk side i Tanamunningen.
- Stor turisme etablering i Utsjok. Man ønsker å kjøpe/ leie 80 ha stort område hvorav 12 ha er kommunens, resten er statlig jord. Tanaavtalen har svekket den lokale økonomien. Så dette prosjektet er viktig for kommunen. I løpet av høsten kommer kommunen å ta stilling til salg/ leie av kommunens jordareal.

Diskusjon og kommentarer

Timo Jokelainen: Tana vindpark/ Davvi vindpark. Melding fra Norge iht. Espoo-konvensjonen er mottatt i Finland. Saken tas opp igjen i punkt 9. Fylkesplan for Norra Lappland. Planarbeid, inkludert miljøkonsekvensutredninger skjer i begge land iht. respektive lands lovverk.

Frank Ingilæ: Davvi vindpark i Lebesby og Tana kommuner. Største delen av prosjektet ligger i Lebesby kommune. Kommunene vil få store årlige inntekter fra vindkraft (estimert til ca. 40 mill. NOK til fordeling årlig). Prosessen er i tidlig fase og NVE skal arrangere folkemøte i Sirma den 19.9. Høringsmøter er en naturlig del av den videre prosessen. Ønske om å invitere NVE til neste års møte i kommisjonen for å legge frem planene. Det er laget visualiserings-modeller/ landskapsvisualisering og det bør også tas hensyn til hvordan det ser ut fra finsk side. Frank spiller inn dette til de som jobber med prosjektet. Tanaavtalen - på norsk side er det planer om at rettighetshavere vil gå til rettsak mot staten. Tana kommune har bevilget penger til dette formålet.

Konklusjon: orienteringene tas til etterretning.

4.1.2 Orienteringer fra Tana kommune ved medlem Frank Ingilæ og sakkyndig Anne Smeland

- Ny tana bru: byggestart 11.1.2017. Byggingen er i rute. Brutårnet på ca. 70 m reises høsten 2017. Offisiell åpning i august 2019. Den gamle brua blir revet høsten/ vinteren 2019.
- Joddu- samarbeidsarena for laks i Tanadalen: 1. prosjektfase er 2017-2018. Prosjekterer: Tana kommune i samråd med Karasjok kommune og Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF). Ett dialog og samhandlingsprosjekt, ikke ett bygge prosjekt. På sikt er det et ønske om å etablere et infopunkt ved den nye broa.
- Tana vannområde: gjennomfører tiltak/ problemkartlegging. Prioritering – nedlagte avfallsfyllinger, krigsmateriell i Karasjok, og restaurering av flommarkskoger i Julelvvassdraget.

- Kommunedelplan for naturmangfold under arbeid: del av nasjonalt pilotprosjekt. Formål: få samlet oversikt og helhetlig kartframstilling av naturmangfoldet i Tana kommune. Resultat: plankart og planbeskrivelse med handlingsplan.

Konklusjon: orienteringene tas til etterretning.

4.1.3 Orienteringer fra Karasjok kommune ved varamedlem Svein Atle Somby og sakkyndig Torgrim Kemi

- Status for detaljregulering i Basevuovdi/ Helligskogen: privat reguleringsplan med bl.a. planer om bro over grensevassdraget Anarjohka. Planen har vært til 2 gangs offentlig ettersyn. Behandles tidlig i oktober i hovedutvalg for miljø, plan og utvikling. Kommunestyrebehandling i desember 2017.
- Hovedplan for avløp - vedtak er planlagt til november 2017. Karasjok avløpsrensaneanlegg: PE-beregninger for avløp og resipient undersøkelser er gjennomført. Fylkesmannen er myndighet på anlegget. Overvann er et stort problem.
- Krigsetterlatenskaper – vannene Mádiijávri og Divrran som har avrenning til Karasjohka. Miljøundersøkelser under arbeid, tas videre opp i vannområde arbeidet.

Diskusjon og kommentarer

Timo Jokelainen informerer om status på finsk side i saken Angeli-Basevuovdi/ Helligskogen bro over Anarjohka. Lappland ELY har besluttet at miljøkonsekvensanalyser ikke er nødvendig å gjennomføre for prosjektet. Nord-Finlands regionale forvaltningsmyndighet (AVI) har gitt tillatelse til å bygge bro på finsk side. Det er kommet inn tre klager i saken. Klageinstansen er Vasa forvaltningsdomstol. Vanlig klagebehandlingstid for denne domstolen er på ca. 1 år. Svar kan da forventes tidligst våren 2018.

Anne Smeland informere om at meieriet i Tana jobber med å etablere eget rensaneanlegg.

Konklusjon: orienteringene tas til etterretning.

4.2 Tana River Interreg -prosjektet

Anne Smeland orienterer. Prosjektet er et samarbeidsprosjekt om vassdragsforvaltning i Tanavassdragets nedbørsfelt. Prosjektperiode 2017-2019. Innsatsområdene er: 1) Sammenstille en felles database for fisk (laks, sjørret og sjørøye yngel forekomster), 2) Fiskevandringshinder inkl. erfaringsutveksling, status og noe utvalgte utbedringstiltak, 3) Utarbeide felles overvåkingsprogram for vann med hovedvekt på økologiske parametere, samt samarbeid om resipientovervåking, og 4) Naturmangfold, utveksle eksisterende data og gjennomføre feltstudier for å oppdatere kunnskapsgrunnet. Lappland ELY er prosjektleder, deltager er relevante fagmyndigheter på begge sider av elva. Outi Mähönen poengterte at prosjektet samler sammen informasjon fra flere kilder og fagfelt til bruk i forvaltningen.

Konklusjon: orienteringene tas til etterretning.

4.3 Detaljregulering og prosjektering av farleden til Leirpollen i Tana

Arnt Edmund Ofstad fra Kystverket orienterer om status for mudring i farleden in til Leirpollen gjennom Tanamunningen naturreservat. Farleden oppfyller ikke dagens farledsnorm. Målet er bedre sikkerhet og økt fremkommelighet for skip. Planarbeidet utløser

krav om konsekvensutredning. Finland høres iht. Espoo-konvensjonen. Planprogrammet ble vedtatt i juni 2017. Detaljreguleringen skal legge til rette for utdyping av deler av farleden, med tilhørende sjømerker, samt deponi av masser utenfor Stangnesodden i Tanafjorden. Så langt har man brukt mellom 6-7 mill. NOK på utredninger. Utredninger som fortsatt er under utarbeidelse: strøm- og spredningsmodeller, påvirkning på silbestanden (tobis), påvirkning nasjonal laksefjord og på laksebestandene i området, konsekvensutredning for naturmiljø og ROS-analyse (risiko og sårbarhetsanalyse). Høring og offentlig ettersyn er planlagt til høsten 2017. Sluttbehandling og vedtak i Tana kommune tidlig våren 2018. Tiltaket er fullfinansiert allerede i 2017. Tillatelser til tiltak skal innhentes ila. vinteren 2017/ 2018.

Diskusjon og kommentarer

Frank Ingilæ: tiltaket er viktig for bedriften og ikke bare lokalt men også ellers i Norge. Tiltaket har nasjonal betydning. Videre er det godt å se at tiltaket utredes godt før gjennomføring.

Konklusjon: orienteringene tas til etterretning.

4.4 Høringsuttalelse – revisjon av utslippstillatelse for Utsjok og Nuorgam tettsteders avløpsrenseanlegg

Anukka Puro-Tahvanainen orienterer om at Nord-Finlands regional forvaltningsmyndighet (AVI) har bedt om en høringsuttalelse fra grensevassdragskommisjonen til revisjonen av utslippstillatelsene for Utsjok og Nuorgam tettsteders avløpsrenseanlegg. Kommisjonen har fått utsatt høringsfrist til 15.9. Renseanlegget i Utsjok fungerer stort sett iht. tillatelsen. Gjennom resipientovervåking kan man konstatere at avløpsvannet etter rensing i anlegget ikke utgjør en klar belastning på vannkvaliteten Utsjokelva. Tidvis kan man observere forhøyede nitrogen- og bakteriekonsentrasjoner nedstrøms anlegget. Påvirkninger på Tanaelva er ikke observert. Renseverket i Nuorgam har hatt problemer og har ikke klart å oppfylle renskravene som er satt i tillatelsen. ELY har gjennomført tilsyn på anlegget og gitt pålegg om reparasjoner. Med de gitte påleggene og god drift av anlegget, skal man kunne oppnå renskravene i tillatelsen. Gjennom resipientovervåking kan man konstatere at rensverket ikke utgjør en klar belastning på vannkvaliteten i Tanaelva.

Konklusjon: sekretariatene får i oppgave å utarbeide forslag til uttalelse. Som siden raskt sirkuleres innom medlemmene og signeres på vanlig måte av formennene.

5. NEIDEN- OG MUNKELVVASSDRAGET

5.1 Aktuelle saker i Neiden vassdragets nedbørsfelt: orienteringer ved kommunenes representanter

5.1.1 Orienteringer fra Sør-Varanger kommune ved medlem Rune Rafaelsen og sakkyndig Trygve Sarajævi

- Mye maritim aktivitet – bl.a. båter som driver med seismikk og krabbefisk.
- Stamnett terminal på 1000 da. Plassering – Høybukta vest i Korsfjorden. Ett omfattende reguleringsplan arbeid. Planen forventes å bli vedtatt våren 2019. Indirekte vil tiltaket berøre Neidenelva.
- Kåpälä fisket: mye vann i Neidenelva i år – ble ikke Kåpälä fiske. Positivt for laksen.

- Ønske om å forbedre samarbeidet med Finland om Neidenelva – utrede ulike måter å samarbeide på, samt få med lokalbefolkningen.
- Pukkellaks: mye pukkellaks i år. Tiltak er satt i verk. Avventer resultater.

Diskusjon og spørsmål

Fylkesmannen og ELY har årlige inspeksjoner av fisketrappen Skoltefossen iht. artikkel 4 i overenskomsten om fisket i Neidenelva. Neiden fiskefelleskap, norsk og finsk fiskeoppsyn samt skoltenes tillitsvalgte deltar på inspeksjonene. Funnet to mindre lekkasjer, dette rapporteres videre til Miljødirektoratet. Det er også gitt tilskudd til innkjøp og drift av fisketeller.

Konklusjon: orienteringene tas til etterretning.

5.1.2 Orienteringer fra Enare kommune ved medlem Toini Sanila

- Pukkellaksen er et problem også på finsk side.
- Fangstreduserende tiltak skjer mellom begge lands fiskefelleskap/ fiskeberettigede.
- Fiskekortsalget: problemer for lokale å få tilgang til fiskekort, da kortsalget foregår på en ny måte fra i år.
- Høy vannstand også på finsk side i år – så laksen lever godt på vår side også.
- Enare kommune ønsker informasjon om stamnett terminalen i den videre prosessen.

Diskusjon og spørsmål

Trygve Sarajærvi: Når planen for stamnett terminalen er ferdig, skal nabolandene høres etter prosedyrene i Espoo -konvensjonen. Papirene blir oversendt Finland.

Rune Rafaelsen ønsker mer informasjon om status for garnfisket på finsk side i Neidenelva, samt om hvordan samarbeidet mellom begge lands fiskeberettigede er. Toini kan ikke svare på garnfisket, men tror ikke det er veldig mye. Samarbeidet mellom fiskeberettigede er godt.

Mika Aiko: informerer om ny finsk fiskerilov. Lov hvor turister og lokalbefolkning likestilles. Denne lovendring fører til at lokale ikke rekker eller får tilgang til å kjøpe fiskekort.

Konklusjon: orienteringene tas til etterretning.

5.2 Neiden prosjekt (ref. Tero Mustonen), søknad fra 2016

Timo Jokelainen orienterer om saken. Toini Sanila presenterte prosjektforslaget i fjor på kommisjonens møte. Prosjektet går ut på restaureringstiltak i Neidenelvans nedbørsfelt, nærmere bestemt nært Sevettijärvi området, i Vainosjoki-elva og Kirakkakoski fossen. Prosjektet har fått finansiering fra ELY-senteret fra fiskeriseksjonen. Man har i sommer 2017 begynt restaureringsarbeider (flytte steiner og lagt ut gytegrus) under ledelse av lokale skoltesamer. Finsk rikskringkasting Yle har rapportert om saken¹.

Konklusjon: orienteringen tas til etterretning.

¹ <https://yle.fi/uutiset/3-9795895>

6. PASVIKVASSDRAGET

6.1 Aktuelle saker i Pasvik vannområde: orienteringer ved kommunenes representanter

6.1.1 Orienteringer fra Enare kommune ved medlem Toini Sanila

- Fisket i Juutuaelva: mulighetene for å kjøpe fiskekort er blitt gjort vanskelig, især for de lokale. Fiskekortkjøp i elvene til Enaresjøens nedbørsfelt. er også blitt veldig vanskelig.
- Stor bekymring lokalt for vannkvaliteten i Juutuaelva. Tilslamming av vannet sommeren 2017 pga. den maskinelle gullgravingsaktiviteten i Lemmenjokielvens nedbørsfelt.
- Lokal bekymring for ørret bestanden i Ivaloelva, især hvis gullgravingsaktiviteter flyttes til dette området.

Diskusjon og spørsmål

Timo Jokelainen informerer om at Lappland ELY fører tilsyn med den maskinelle gullgravningen. Man ser alvorlig på saken og man er nå i gang med å vurdere ulike alternativer for å på best mulig måte avslutte aktiviteten til fristen 30.6.2020.

Konklusjon: orienteringene tas til etterretning.

6.1.2 Orienteringer fra Sør-Varanger kommune ved varamedlem Karine Emanuelsen og sakkyndig Trygve Sarajævi

- Raske vannstandendringer i elva nær Skogfoss kraftverk er et problem for båteiere (båter blir liggende på tørt land). Det er et ønske om at det bør innføres noen form for varslingsrutiner om store og raske endringer i vannstanden.
- Pasvikseminaret: ønskelig at dette skal være årlig. En viktig kunnskaps- og dialogarena.
- Selvinnhøstet mat opptar lokalbefolkningen – sopp, bær, vilt og fisk, er det trygt å spise?
- Finnmarkseiendommen (Fefo) har innført pliktig fiskekort og fangstrapportering for alle som fisker i Pasvikelva. Informasjonen blir videre brukt i forvaltningen av fisket i elva.
- Innført fredning i sideelver til Pasvikelva – hvor man antar at ørreten gyter.
- Miljødirektoratet har etter søknad fra kommunen innvilget 700 000 NOK til prosjekter: 1) DNA undersøkelser av storørreten prosjektsamarbeid med NIBIO Svanhovd, 2) Ellenelva – kartlegge omfanget av gammelt sagbruks virksomhet (sagflis) i elven, samt utrede muligheten til å rydde opp og restaurere gyteområder, og 3) Database – samle sammen all forskning som er gjort på storørrestammen i Pasvik.
- Registrering av fiskevandringshinder i Pasvikvannområde – ble gjort for ca. 3 år siden i regi av Veivesenet. Resultatene og rapporter fra dette arbeidet i Pasvikelva og dets sideelver er viktig å få tak i, i det videre arbeidet med ørretbestanden i Pasvik.

Diskusjon og spørsmål

Timo Jokelainen informerer om saker som berører vannstandsreguleringen i Enaresjøen, f. eks forbedring av informasjonsutveksling kan tas opp og diskuteres i tappekommisjonens møte.

Anne Smeland: På oppdrag fra Fylkesmannen i Finnmark gjennomfører Norges geologiske undersøkelser (NGU) i år grunnvannsundersøkelser i Pasvik og Jarfjord. Del av løpende grunnvannsovervåking. Undersøkelsene i 2017 er utvidet med noen flere stasjoner (Skjellbekken og Karpelva). Resultater i slutten av 2017. Det forventes ikke forurensing i grunnvannet – men det er viktig å følge med på situasjonen.

Konklusjon: orienteringene tas til etterretning.

6.2 Forsterking av sperre-dam Mennika ved Skogfoss kraftverk

Monica Jerijærvi fra Pasvik Kraft orientere om tiltak på sperre-dam Mennika ved Skogfoss kraftverk. Mennika er en fyllingsdam. Bakgrunn for tiltaket er damsikkerhet - nye forskrifter (siden 2010), samt tilpasning til klimaendringer. Dammen er bygget 1964. Enaresjøen er magasinet til de fem russiske og de to norske kraftverkene. Både Skogfoss og Mennika demningene er av klasse 3. Mennikadammen er i tillegg bygget på løse masser, hvilket er uvanlig, oftest bygges demninger på fjell. Mennikadammen skal forsterkes med 1,5 m i høyden fra det den er i dag og det skal plastres med store steiner. NVE har gitt dispensasjon til litt mindre plastring av hensyn til fuglelivet og naturreservatet på russisk side. Vanligvis går man enda lenger ned med plastringsstein ved dambygging. Det jobbes også med å forkorte byggeperioden/ perioden med lavt vann. Planen er på høring også i Russland, høringsfrist 1.9. Kostnadsrammen på tiltaket er 25 mill. Anbudspapirene er ikke utarbeidet enda. Planen er å begynne tiltakene sommeren 2018 seinest 2019.

Konklusjon: orienteringen tas til etterretning

6.3 Orienteringer fra Fylkesmannen i Finnmark

Bente Christiansen orienterer om prosjektet Flerbruksplan for Pasvikvassdraget og Grense Jakobselv. Prosjektet har søkt og fått innvilget Kolarctic ENI CBC finansiering. Formålet er å utarbeide en felles samordnet plan og anbefalinger for helhetlig vannforvaltning av Pasvik og Grense Jakobselv vassdragene for 2020-2030.

Tiia Kalske orienterer om resultater fra et Trilateralt kvikksølv (Hg) prosjekt (Nordisk Ministerråd). Resultater: utarbeidet felles manual for Hg prøvetaking og analyser. Litteraturstudie og anbefalinger for overvåking er under arbeid. Prosjektet slutføres og rapporteres i 2017.

Konklusjon: orienteringene tas til etterretning.

6.4 Orienteringer fra Lappland ELY-sentral

Timo Jokelainen orienterte om Reguleringen av Enaresjøen 2016-2017. År 2016 var året med nest mest nedbør siden 1921 da man begynte med registrering (år 1992 er året med mest registrert nedbør). År 2017 har det også regnet mer enn gjennomsnittlig. Grunnet sen og kall vår (ca. to uker seinere enn vanlig), oppnådde man middelvannstand i Enaresjøen først i juni-juli månedsskifte. På grunn av mye regn i denne sommer har man vært nødt til å la vannet strømme gjennom flomlukene på kraftverkene. Vannstanden har vært høy i juli-august, nære den øvre grensen for regulering. Vann måtte fortsatt slippes gjennom flomlukene i begynnelse av høsten slik at ønsket reguleringsnivå kunne oppnås. Med klimaendringer blir det også nødvendig å se på reguleringspraksisen. Den finsk-russisk-norske Enaresjø-arbeidsgruppen

(under Tappemøtet) jobber med å utrede et mer fleksibelt og klimatilpasset reguleringsregime, samt å se klimaendringenes påvirkninger på inntjeningen i ulike tapperegimer.

Annuukka Puro-Tahvanainen orienterer om overvåkingen i Enaresjøen: sommeren 2017 har man gjennomført overvåking for å se på påvirkninger fra reguleringen. Formålet er å avdekke påvirkninger av reguleringen på strandsonevegetasjonen og bunndyrsfauna, evaluere Enaresjøens økologiske tilstand og behovet for å videreutvikle overvåkingssystemet. Vannplanter overvåkes på 25 lokaliteter (5x5 områder). Bunndyr (både hard- og mykbunns fauna) overvåkes på 10 lokaliteter. Overvåkingen begynte 1998, og gjentas med 4-5 års intervaller. Rapportering våren 2018.

Jukka Ylikörkkö orienterer om ReArc-prosjektet (Ecological Restorations of Arctic Rivers) et Kolarctic CBC finansiert prosjekt. Prosjektleder er Länsstyrelsen i Norrbotten (Sverige). Andre deltagere er EcoCentre fra Russland, NVE fra Norge og Lappland ELY og Metsähallitus fra Finland. Formålet er å kartlegge og gjennomføre restaureringstiltak i nordlige vassdrag, som pga. menneskelig aktivitet er blitt ødelagt eller svekket. Prosjektet skal resultere i økt diversitet og at den økologiske tilstanden forbedres.

Konklusjon: orienteringene tas til etterretning.

6.5 Orienteringer fra russisk side i Pasvik

Marina Trusova fra Pasvik zapovednik (Pasvik naturreservat) orienterer om opprettelsen og aktivitetene i naturreservatet, samt det trilaterale samarbeidet i Pasvik-Inari trilateral park. Samarbeid om bjørn, vannfugl, naturvern og besøksforvaltning. Nytt besøksenter ble åpnet våren 2017 i Nikel. Naturreservatet skal delta i EU prosjekter som Flerbruksplanen for Pasvikvassdraget og Grense Jakobselv og ReArc. utfordringer med vannstandsreguleringen – Pasvikelva. Mye vann i elva i 2017 – ekstra store utfordringer. Videre nevner hun viktigheten av dialog og informasjon om tiltakene ved Mennikadammen. Videre etterlyser naturreservatet mer informasjon om hvordan reparasjonene skal foregå og hvordan transporten av stein om masser blir gjort. Ønsker en felles befaring i saken.

Diskusjon og spørsmål

Monica Jerijærvi fra Pasvik Kraft – understreker at det er ett godt samarbeid mellom Pasvik zapovednik og Pasvik Kraft.

Bente Christiansen orienterer kort om den pågående forvaltningsrevisjonen av det norsk-russiske miljøsamarbeidet.

Konklusjon: orienteringene tas til etterretning.

7. Vanddirektivet og den internasjonale vannregionen (Kommisjonens anbefaling fra 2016)

7.1.1 Status for vannforvaltningsarbeidet i vannregion Finnmark og i norsk-finsk vannregion

Mikkel Kvernstuen fra Finnmark fylkeskommune orienterer om status på vannforvaltningsarbeidet i vannregion Finnmark og i norsk-finsk vannregionen. Plan og tiltaksprogram 2016-2021 vedtatt i fylkestinget desember 2015. Nasjonal godkjenning i juli 2016. Endringer iht.

vannkraft mellom vedtak i fylket og den nasjonale godkjenning. Vassdrag med klare potensial for miljøforbedring til lavest kostnad skal prioriteres. Tiltaksrapportering per 10.8.2018, alle sektorer skal rapportere, for tiltak som ikke er gjennomført må det søkes og avklares årsaker og ev. nye tiltak skal vurderes. Høringsfrister: vesentlige vannforvaltningsspørsmål og planprogram skal ut på høring 1.1.2019, vannforvaltningsplan og tiltaksprogram skal på høring 1.7.2020 og godkjenning av sentral myndighet innen utgangen av 2021. Føringer til ny planprosess: planer skal oppdateres, dagens veiledning beholdes, innarbeide forenkling og reduserer detaljgrad, samordning med andre planer. Oppdatert klassifiseringssystem våren 2018, forbedret mal for tiltaksprogrammer våren 2019, veileder for sterkt modifiserte vannforekomster kystvann, oppdatering av vannforskriften og biologisk påvirkning og akvakultur (tydelig krav fra ESA). Felles plan for 2022-2027 – finne løsninger i trå med avtale, ulikheter i klassifisering og høringsfrister.

7.1.2 Status for vannforvaltning i Lappland

Pekka Ränä fra Lappland ELY-senter orienterer om vannforvaltningsarbeidet i Lappland. Gjennomføring av tiltak iht. plan og tiltaksprogram har gått moderat fremover, dog er det behov for effektivisering i alle sektorer. Planlegging for perioden 2022-2027 har begynt. Grunnvannsklassifiseringen vil endres. Kategori III grunnvannsområder vil bli fjernet og grunnvann vil bli klassifisert i 1 og 2 kategorier og i E-kategorien i fremtiden. For overflatevann er det ingen forandringer. Høringsfrister i Finland: vesentlige spørsmål og planprogram med tidsfrister skal ut på høring 8.1.2018. Forslaget til vannforvaltningsplan skal ut på høring i slutten av 2020. Vannforvaltningsplanene vil bli godkjent av regjeringen innen utgangen av 2021.

Diskusjon og spørsmål

Pekka Ränä: Ulike tidsplaner i landene – hvordan skal man jobbe videre. Ulikheter i klassifisering er en formalitet – viktigst nå er å se på påvirkningene og treffe tiltak – vi bør ha en pragmatisk tilnærming. Høringene går til ulike tider. Men planhøringene burde gå i fase. Streve til å få en felles tidsplan for denne tredje runden.

Hvilken kontakt punkter er det mellom landene i vannsamarbeidet? Det er kontakt punkter på regionalt forvaltningsnivå f.eks. Nordkalott samarbeidet på vann. Men ikke på nasjonalt og lokalt nivå, slik Sverige og Finland har sitt vannparlament. Det hadde vært ønskelig om Utsjok og Enare kommuner hadde møtt i relevant vannregionarbeid på norsk side.

Konklusjon: orienteringene tas til etterretning.

8. Forskning og vern av fiskebestander (Kommissjonens anbefaling fra 2016)

8.1 Overvåking av fiskebestandene i Tana

Sakkyndig Morten Falkegård fra Norsk institutt for naturforskning (NINA) orienterer om laksebestandene i Tanaelva. Fire medlemmer i den norsk-finske forsknings- og overvåkingsgruppa for Tana. Mandat: årlig vurdere status for laksebestandene. NASCOs retningslinjer skal hensyntas i de to landenes forvaltning, integrere lokal kunnskap i evalueringene, identifisere manglende kunnskap og samle informasjon fra og gi informasjon lokalt. Årlig fisketelling i Utsjok og Laksejohka. Valjohka, Vetsikkojoki og Karasjohka telt i 2017. Skjellprøver årlig fra hovedelva – fra begge sider av elva. Samles til forskningsstasjonen i Utsjok og avleses for bl.a. alder (sjø- og ungfiskalder) og tilvekst etc.

DNA analyser har vist ca. 30 genetisk unike laksebestander i Tanasystemet. Gytebestandsmål. En form for forvaltningsmål – antallet av hunnlaks. Noen plasser i vassdraget er det godt eller ok med laks f. eks i Valjohka. Dog mangler det gytelaks i flere sideelver, f. eks. Iesjohka, Anarjohka og Karasjohka, samt Tana hovedelva. Innsig av laks til Tanaelva de siste 10 årene er svakere enn andre plasser i Nord-Norge. Situasjonen generelt i Finnmark er relativt stabil og i god utvikling med godt innsig av laks. Årlig overvåking – iht. ny avtale. Gjenoppbygging av bestander og det skal lages forvaltningsplaner for alle bestander.

Diskusjon og spørsmål

Mika Aiko: vet man hvor mange laks som har gått opp i Karasjohka i år? I år har vannet vernet laksen – ikke mulig å fiske med faste stengsel, garn og drivgarn – pga. høy vannstand. Det virker som jo mer man forsker desto mer fisk finner man. Er de første anslagene for små?

Frank Ingilæ: *Joddu*- samarbeidsarena for laks i Tanadalen, be forsknings- og overvåkingsgruppen komme til Tana og legge frem informasjon. Ref. til anbefaling fra 2016 med mer overvåking. Viktig for befolkningen i tanadalen å få informasjon om overvåking og totalt innsig av laks i hele vassdraget. Viktig å få til å telle også i hovedelva. Åpenhet om resultater er viktig, tett dialog for å skape tillit – det er det man trenger nå. Skape tillit mellom forskere og TF og lokalbefolkningen. Viktig å dele data mellom forskere og TF. Kommuniserer data til TF som siden tar det videre lokalt. På sikt ønsker man å etablere et villakssenter ved den nye Tanabru – kan nærliggende del av elva fungere som ekko-sonar plass?

Timo Jokelainen: overvåking av laks i Torneelva. Her har man god oversikt over innsiget av i elva, og informasjonen går også raskt ut. Ev om Tana kan ta eksempel av ekko-sonaren i Tornå?

Morten Falkegård: gjennom mer kunnskap får man sikrere estimat i tallene for laks. Med begrenset kunnskap er medlemslandene i NASCO forpliktet av føre- og var tilnærming i sin forvaltning av bestandene. Laks er tellet i Karasjohka i år, og mer enn vanlig er kommet opp i år. Innsiget av laks i Tana (hovedelva) – anslås gjennom at man kombinerer informasjon fra sideelver og skjellprøver fra hovedelva, samt innsig av laks til kysten. Man mangler en god lokalitet å telle på i Tana hovedelva. Akustiske tellere er også kostbart. Finland har lagt av mye penger 400' eller 500 000 euro til anskaffelse av sonarsystem. Norge mangler fortsatt tilsagn. Sonaren som brukes i Torneå er et nordamerikansk system. To systemer testes i Karasjohka i år det nordamerikanske (samme som i Torneå) og et finsk system (Oulu basert firma også rimeligere i pris). I Tana trenger man tre apparat. Stabil bunn, ikke sand og ikke for mye store steiner. Holmen ved Tanabru kan være en god plass. Lokal formidling. Etablere gode dialog arenaer. Mellom forskere, forvaltere og lokalbefolkningen. Til høsten er det møte mellom norsk og finsk departement for å diskutere mange spørsmål.

Eirik Frøyland: ikke glemme sideelvene, det er viktig å fremskaffe kunnskap om økologisk status for hver sideelv. Godt poeng å kommunisere data via TF.

Konklusjon: orienteringen tas til etterretning.

9. Øvrige saker

9.1 Pukkellaks i Finnmark

Eirik Frøiland orienterer: Utsettingshistorikk på Kola og i Kvitsjøen, biologien (strikt to-årlig livssyklus, gyter i august/ september, klekking og utvandring til sjø påfølgende vår, vekstfase i sjø ett år og så tilbakevandring til elv, legger 1200-1800 egg, dør etter gyting). Økologiske effekter: kan ha overlappende gytetid med stedegen fisk, kan medføre konkurranse om gyteplasser, man har begrenset kunnskap om dette i norske vassdrag. Parasitt faunaen hos pukkellaksen er i stor grad lik den atlantiske laksens. Ved store forekomster og tettheter antar man at smittepress i forhold til sopp og bakterieinfeksjoner på egg, yngel og villfisk kan øke. I 2017 er det meldt inn mange rapporter av pukkellaks i både sjø og elv langs hele norske kysten og i grensevassdragene. Det er iverksatt tiltak for å kartlegge og bekjempe arten.

Konklusjon: orienteringen tas til etterretning. Fylkesmannen planlegger et norsk-finsk-russisk møte om pukkellaks planlegges i begynnelsen av 2018.

9.2 Regional fylkesplan for Norra Lappland

Timo Jokelainen orienterer: Lapin liitto/ Lapplandsförbund jobber med regional fylkesplan for Norra Lappland (Enare, Sodankylä og Utsjok). Fylkesplaner er overordnede planer i et tre delt plansystem i Finland. Fylkesplaner er generelle styringsdokument. Planarbeidet er i start fasen. Tana kommune har ønsket å delta i planprosessen. Sentrale tema i planene er: Jernbane, gruvevirksomhet, turisme, energi og strømforsyning, grensepassering, forsvar og grensebevoktning. Tidsplan. Prosessen tar ca. 4 år.

9.3 Vannskuter forskrift endring i Norge

Bente Christiansen orienterer om endringer i norsk lovverk. Vannskuterforskrift ble opphevet 18. mai 2017, nå skal vannskutere kunne brukes på lik linje med båter i de aller fleste områder. Kystverket har ansvar for Havne- og farvannsloven som blant annet regulerer ferdsel i sjøområder. Kommunene kan fastsette lokalt tilpassede forskrifter om fartsbegrensninger og om orden i og bruk av farvann og havner. Motorferdselloven regulerer motorferdsel i utmark og i vassdrag. Kommunene kan regulere vannskuterferdsel i vassdrag med hjemmel i motorferdselloven. De kan fastsette lokale forskrifter som innskrenker bruk av vannskuter.

Diskusjon og spørsmål

Frank Ingilæ: Tana kommunene må innskrenke ferdselen. Tidligere åpnet kommunene for vannskuter. Egne regler for båter i Tanaelva – registrering. Hva er vannskuter regelverket i Finland?

Timo Jokelainen: lovverket om ferdsel på vann er under revisjon. Dagens regelverk skiller ikke på båt og vannskuter. Ferdelsbegrensninger kan innføres, f.eks. i innsjøer. ELY er myndigheten for innskrenkingen av ferdselen. Mengden vannskutere øker også i Lappland. For Tanavassdraget bør man finne felles måter å håndtere saken på.

Mika Aikio: Støy og ev. påvirkning på laks og lakseyngel. Jet motor hører ikke til Tanavassdraget.

Konklusjon: Orienteringene tas til etterretning og videre oppfølging overlates til kommunene på norsk side.

10. Anbefalinger fra møtet

Forslag til anbefalinger ble diskutert og man kom frem til at Den norsk-finske grensevassdragskommisjonen i 2017 gir en anbefaling (vedlegg 2):

1. Bekjempelse av pukkellaks i grenseelver

Frank Ingilæ la frem forslag til anbefaling om – Felles grenseoverskridende lokal forvaltning av Tanavassdraget. En anmodning om at Norge og Finland skal utrede muligheten for fremtidig felles lokal fiskeforvaltning i Tanaelven på grensetrekningen. Forslaget ble diskutert, men man kom ikke til enighet i kommisjonen om å kunne gi en anbefaling. Videre ble det diskutert at det er viktig å inkludere lokalbefolkningen i hele prosessen, ved utarbeidelsen av forvaltningsplaner for laksebestandene ei Tanavassdraget.

Konklusjon: Saken tas opp på neste møte.

11. Kommisjonens neste møte

Timo Jokelainen orienterte om at kommisjonen neste møte skal avholdes om et år i uke 36, 4.-6.9. Plass meddeles senere.

12. Avslutning av møtet

Møtelederen takket deltakerne på møtet og arrangørene og avsluttet møtet kl. 11.05.

Det ble i forbindelse med møtet arrangert en ekskursjon til Skogfoss kraftverk og demningen ved Melkefoss kraftverk i Pasvikdalen den 5. september. Det 6. september besøkte kommisjonen Skoltebyen, St. Georgs kapell og Ä'vv skoltesamisk museum i Neiden.

Bente Christiansen
Kommisjonens norske formann

Timo Jokelainen
Kommisjonens finske formann

Vedlegg 1. Deltakerliste
 2. Anbefaling fra Den norsk- finske grensevassdragskommisjon 2017